

Samoupravno dogovarjanje na področju delitve

NEENOTNOST NA PODROČJU DELITVE JE POVZROČILA V DELOVNIH IN DRUGIH ORGANIZACIJAH VRSTO NEGATIVNIH POJAVOV. MED OBCUTLJIVE PRIMERE SODIJO NEDVOMNO PREKINITVE DELA, KI SO NAJBOLJ POGOSTO POSLEDICA NEUSTREZNIH DELITVENIH RAZMERIJ. DRUG, PRAV TAKO POGOST POJAV, KI SE KAŽE KOT NEPOSREDNA POSLEDICA RAZLIK V DELITVI, PA JE FLUKTUACIJA DELAVCEV. GRE ZA CEL NIZ PRIMEROV PREPLAČEVANJA MED PODJETJI, KAR USTVARJA NEMIR IN NESTALNOST NA KADROVSKEM PODROČJU PA TUDI STEVILNE ODHODE V TUJINO.

Da bi odpravili deformacije, smo v Sloveniji sprejeli zakon o samoupravnem sporazumevanju in družbenem dogovarjanju o merilih za usmerjanje delitve dohodka in osebnih dohodkov. V določilih zakona na navodila o tem, na kakšni osnovi naj se organizacije dogovarjajo o elementih delitve dohodka in osebnih dohodkov. Navedene so celo oblike osebnih prejemkov kot npr. terenski dodatek, kilometrina, dnevnice in tako dalje, ki naj se z dogovori izenačijo oz. uskladijo. S stališča delitve previsokih osebnih dohodkov zakon opredeljuje progresivno lestvico prispevnih stopenj za tiste, ki bi preseglji raven družbenega dogovora ali samoupravnega sporazuma. Določila o posledicah takih prekoračitev tako imenovanih sredstev za zadovoljevanje osebnih in skupnih potreb delavcev, kot pravi zakon, začno veljati že s 1. junijem letošnjega leta.

Konkretnije okvire za delitev osebnih dohodkov opredeljuje tako imenovani družbeni dogovor. Tak družbeni dogovor za področje gospodarstva sklone Izvršni svet skupščine SR Slovenije, gospodarska zbornica SR Slovenije in republiški svet Zveze sindikatov Slovenije. Prav v mesecu aprilu potekajo intenzivne priprave za oblikovanje družbenega dogovora zlasti znotraj sindikatov.

Organizacije, ki sklepajo samoupravni sporazum kot najbolj konkretno obliko dogovora o posameznih elementih v delitvi, imajo nekoliko širše možnosti kot tiste, ki bi sicer ostale izven takih sporazumov. Samoupravni sporazumi so podvrženi oviram, ki lahko preprečijo neustreznost takih dogovorov. Ob tem ima izreden pomen že sindikalna organizacija. Ta je pobudnik v nastajanju samoupravnih sporazumov in usklajevalec grupacij, ki se dogovarjajo. Ovira je tudi družbeni dogovor s svojimi merili, kot tudi registracija sporazuma pri republiškem sekretariatu za delo, ki je opravljena le, če so izpolnjeni pogoji po zakonu. Končno lahko sproži postopek za preverjanje sporazuma tudi druga grupacija in s tem prepreči uveljavitev. Predvideno je namreč, da bi bilo na področju Slovenije blizu 17 do 20 grupacij po panogah dejavnosti.

Glede na posledice ob prekoračitvi sredstev za osebne dohode mimo sporazuma ali družbenega dogovora, ki začno veljati po 1. juniju, so predstavniki samoupravnih in družbeno-političnih organizacij METALNE, STROJNE TOVARNE IZ TRBOVELJ in LITOSTROJA že sredi marca letošnjega leta na skupni seji sklenili pospešiti medseboj-

ne razgovore v smeri dogovarjanja o merilih delitve. 19. marca je že prišlo do skupnega sestanka predstavnikov strokovnih služb vseh treh organizacij v Mariboru, kjer so se dogovorili o izmenjavi osnov in drugih pregledov s področja delitve osebnih dohodkov. Ena od osnovnih ugotovitev na tem sestanku je bila predvsem v tem, naj bi bila vsaka organizacija za sebe nosilec samoupravnega dogovarjanja na tistem področju, kjer prihajajo pojavi fluktuacije oz. prehajanja iz podjetja v podjetje najbolj do izraza.

Ob samoupravnem sporazumevanju na področju delitve osebnih dohodkov, ko že lahko primerjamo nekatere naše osnove za delitev z drugimi, kaže razmišljati o nekaterih spremem-

bah v načinu delitve pri nas. Predvsem nas mora ob morebitnih spremembah voditi princip enostavnosti in razumljivosti pri oblikovanju osnovnega dela osebnega dohodka. Ta je ob sicer dokaj strokovnem prijemu po sistemu analitične ocene delovnih mest izredno pester in na tisti stopnji, ko je skoraj sleherno delovno mesto ocenjeno drugače. Z dopolnjevanjem oblik nagrajevanja iz objektivnih razlogov v preteklem obdobju je pri večini delovnih mest postal gibljivi del osebnega dohodka nesorazmerno visok nasproti osnovi in kot tak povzroča pri delavcu občutek negotovosti pri vrednotenju rezultata dela. Tudi pravilnik o delitvi, ki vsebuje pravo bogastvo pravno oblikovanih določil, terja revizijo v smislu racionalnosti tekstov. K spremembam nas predvsem vodi zgled drugih, ki so se že uspeli otresti nekaterih preživiteljskih oblik na tem področju. Kolikor ne bomo uspeli uveljaviti sprememb v času oblikovanja samoupravnih dogovorov, pa bi kazalo opisane in še nekatere druge spremembe pripraviti vsaj za prihodnje leto.

K. V.

K prazniku dela - najboljše želje!

Osnova za kvalitetno delo je program

Izhodišče za oblikovanje programa organizacije ZK Litostroja predstavlja prva konferenca ZK Jugoslavije, ki je dala spodbudo temeljnim spremembam v družbeno-političnem in ekonomskem sistemu. Spremembe v ustavi z revolucionarnimi določili ustavnih amandmajev odpirajo tudi v naši organizaciji nove možnosti aktivnega delovanja in angažiranja še posebej zato, ker gre za vrsto vsebinskih samoupravnih in ekonomskih novosti, ki neposredno zadevajo tudi našo delovno organizacijo.

Za čim uspešnejšo realizacijo nalog organizacije ZK nakazuje program take metode in organizacijske oblike delovanja, ki naj v kar največji meri aktivirajo večje število članov. Temeljita priprava sestankov z vnaprej pripravljenim gradivom ob sodelovanju komunistov, katerih delovno področje je v okviru problematike, naj bi zagotovila kvalitetno sklepanje. Ne da bi posebej poudarjali pomen medsebojnega informiranja, je še posebej zveza komunistov poklicana, da uveljavi in obogati načine komuniciranja znotraj organizacije kot tudi navzven. V organizacijskem pogledu pa kaže večjo pozornost posvetiti oblikam delovanja kot so to aktivni, delovne skupine za posamezna vprašanja in podobno. Nenehno skrb moramo posvečiti ideološkemu razvoju članov. Organizirano spremljanje dokumentov in gradiva naj ne bo omejeno na notranje politično dogajanje. Zaostreni gospodarski in politični procesi v svetu nam narekujejo tudi pozorno spremljanje mednarodnega delavskega gibanja. Pri razvijanju idejne vloge komunistov pa ima važno vlogo spoštovanje sprejetih stališč, če so ta dejansko rezultat idejne enotnosti in ne le hotenj posameznikov. Idejna enotnost in ideološka podkovanost sta tudi porok za aktivno vlogo članstva na vseh ravneh. Posebna vloga pripada komunistom pri razvijanju principov samoupravljanja. Gre za funkcije usmerjevanja krepitve samoupravljanja. Zveza komunistov je lahko pripravljalec akcij za dopolnjevanje samoupravnega zakonodaje.

Gospodarski ukrepi terjajo posebno angažiranje tudi znotraj podjetja. Predvsem devalvacija

(Nadaljevanje na 2. strani)

Naš barometer

Marec je mimo. Nekateri bi ta trenutek opisali tako: »Zime je konec in nastopilo je spomladansko razpoloženje«. Toda ljudje v industriji smo bolj robati. Ne bomo razmišljali o zeleneči naravi, temveč le ugotovili, da so mimo trije meseci, oziroma da predstavljajo minuli januar, februar in marec eno četrtno leta ali 25 odstotkov. S takšnim merilom v obeh bomo pogledali naš barometer in ugotavljali položaj naših črnih stolpičev nasproti črti »25,00 % — marec«. Poglejmo!

Pojdimo po vrsti. S fakturirano proizvodnjo smo lahko zadovoljni. Toda resnici na ljubo moramo povedati, da precej na račun večje prodaje avtomobilov. Brez njih pa se s fakturiranjem ostale proizvodnje le s težko sapo približujemo planiranim vrednostim. To smo bili tudi prisiljeni izjaviti. Le pogledimo še enkrat zadnjo številko našega časopisa, kako poleg barometra predstavnik čistoče pometa svoj prag. Posnemajmo ga!

Skupna in finalizirana proizvodnja nekoliko zaostajata, na kar nas opozarjata dve beli lisi med njunima stolpičema in pokončno črto »25,00 % — marec«. Točnejše analize nam povedo, da so se v primerjavi s stanjem prejšnjega meseca skupna proizvodnja, kakor tudi finalizirana in odpremljena proizvodnja rahlo izboljšale. Toda ponovno opozarjamo in opozarjamo, da je večja finalizacija gotovih izdelkov nemogoča brez polizdelkov, torej brez ulitkov, zvarjencev in reprodukcijejskega materiala. Seveda je odvisna še tudi od drugih stvari, toda ne mečimo vsega naenkrat na mizo. Slišali smo, da je ulitih nekaj sto ton ulitkov, le da še niso očiščeni. Ali je to res? Mogoče pa čakajo v obdelovalnici in montaži nanje. Naročniki pa prav gotovo.

Avtomobili so v teh lepih pomladnih dneh še povečali hitrost. (Na žalost, ne gre brez pomladi). Na nas naj se ne ozirajo. Pripravljene smo jim celo podaljšati diagram — barometer, če bo potrebno.

Stolpič osebni dohodkov je še najbolj »planski«. Vsekakor pa ni najslabši.

Če gornje kramljanje pretvorimo v številke, so odčitki iz barometra takile:

Finančna realizacija	%	%
- fakturirana	114,28*	26,55*
Blagovna proizvodnja		
- skupna	96,84	22,69
- finalizirana	99,97	21,38
- odpremljena	114,86*	24,56
- avtomobili — finalizirani	139,00*	46,33*
- avtomobili — odpremljeni	134,00*	44,66*

Osebni dohodki		
- izplačani	103,29	24,43*

V predzadnjem številčnem stolpcu so navedeni odstotki izpolnjevanja dinamičnega plana, v zadnjem stolpcu pa odstotki izpolnjevanja celoletnih planov. Z veseljem smo pri vrednostih nad 100 % oziroma nad 25 % ponekod dodali zvezdico in z njo označili zadovoljiv rezultat. Kot vidimo, smo pri tem označevanju dokaj dosledni. Izpolnjevanju tromesečnega dinamičnega plana finalizirane blagovne proizvodnje nismo poklonili zvezdice, pa čeprav manjkajo le tri stotinke odstotka, ki pa vendarle predstavljajo 700 kg proizvodov.

Takšen je torej naš površinski pregled nekaterih kazalcev v gospodarjenju na ravni podjetja. Vsakega od njih bi lahko po dolgem in po čez še razčlenjevali za posamezne proizvodne enote in vrste proizvodov. Mi se bomo temu izognili in vzeli za nadaljnje drobljenje le skupno proizvodnjo. Če to napravimo, izgleda pregled takole:

Talni transport	106,07*	13,83
Turbine	60,14	9,11
Črpalke	85,84	26,11*
Žerjavi, reduktorji	123,50*	30,98*
Hidravlične stiskalnice	102,33*	11,73
Cementarne	124,12*	58,33*
Strojni deli	80,19	17,52
Diesel motorji	133,24*	23,98
Orodje	151,20*	37,80*

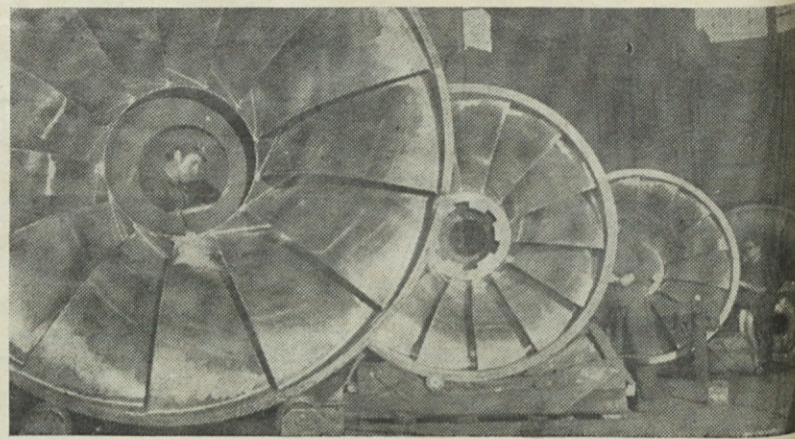
PE FI — skupaj 100,94* 21,31

Jeklena litina	87,66	12,43
Siva litina	86,81	22,21
Specialna litina	136,52*	34,69*
Zvarjenci	87,83	22,46
Odkovki	98,55	24,96

PE PI — skupaj 91,52 23,39

Kisik in drugo 122,45* 31,32*

Podjetje — skupno 96,84 22,69

Vedno večje...

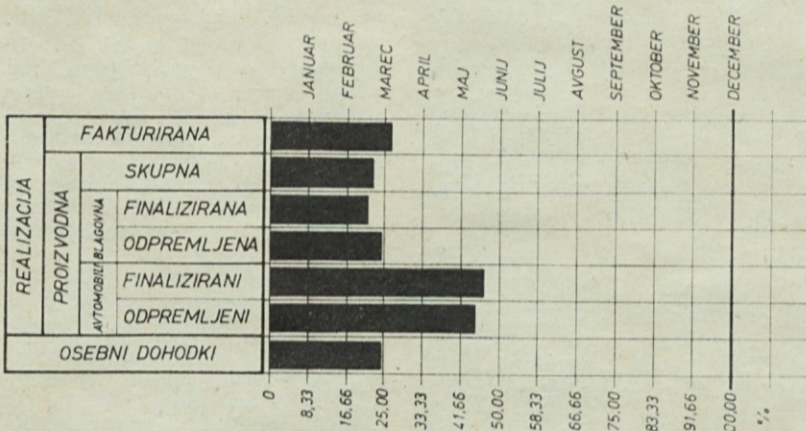
Pregled je napravljen enako kot odčitki iz barometra. Tako so v zadnjem stolpcu navedeni odstotki izpolnitev celoletnih planov, v predzadnjem stolpcu pa izpolnitve tromesečnih kumulativnih dinamičnih planov. Zadovoljive rezultate smo označili

z zvezdicami. Zanimivo je to, da jih je prav toliko kot ob koncu prejšnjega meseca.

Ker resnično ni namen gornjih pregledov kogarkoli grajati, temveč predvsem informirati in svetovati, kje nam ne gre in kje je potrebno ukrepati, lahko s pomočjo zadnjega stolpca gornjega pregleda napravimo padajoči vrstni red po vrstah proizvodov, kjer je potrebno »več« napraviti.

Tako opredeljen pregled bi za enoto FI izgledal takole: turbine, hidravlične stiskalnice, strojni deli, talni transport in Diesel motorji. Pri enoti PI je vrstni red naslednji: jeklena litina, siva litina, zvarjenci in odkovki. Nenavedeni proizvodi pri obeh enotah pa so označeni z zvezdicami, kar pomeni, da njihova proizvodnja poteka normalno, vsaj doslej, kajti rezultati in vrstni red so že naslednji mesec lahko popolnoma drugačni. Zelim si čimveč tistih — z zvezdicami!

V. N.

Osnova za kvalitetno delo je program

(Nadaljevanje s 1. strani)

nam narekuje vrsto konkretnih ukrepov. S stanjem morajo biti podrobno seznanjeni vsi komunisti, ki naj tudi sprejemajo stališča za ublažitev negativnih posledic zlasti na svojem ožjem delovnem področju oz. v okviru oddelčnih organizacij. Pomembno izhodišče za delovanje na področju delitve nakazuje program s tem, ko usmerja razpravo od vprašanj, kako bomo delili k vprašanjem, kako bomo ustvarili dohodek.

Kadrovska politika predstavlja občutljivo področje, kjer se morajo komunisti še zlasti zavzemati za celovito reševanje problemov. Načela te politike, kot so zajeta v statutu, morajo komunisti analizirati z vseh plati, pri čemer je izhodišče sedanji trenutek ter predvidena usmeritev in razvoj proizvodnje.

Nerešena vprašanja na področju organizacije in priprave dela zahtevajo, da jim v bodoče posvetimo vso pozornost. Pri uvajanju novih organizacijskih oblik in metod dela se moramo vse bolj zavzemati tudi za dosledne

izvedbe z vidika ekonomskih rezultatov.

Vprašanje programiranja proizvodnje zahteva načrtovanje dol-

goročnejše politike. Ob tem naj prevladujejo analize trga in druge znanstvene osnove ne pa samo izkušnje. Oblikovanje enotnih stališč naj bo rezultat obravnave v aktivu komunistov z vseh področij, predvsem pa s tehničnega, komercialnega in kadrovskega.

Ob številnih nalogah tudi ZK ne more mimo skrbi za človeka. Komunisti so se dolžni zavzemati za najbolj ustrezne rešitve zlasti znotraj sindikalne organizacije.

Končno daje program organizacije ZK poseben poudarek notranji izgradnji organizacije. Ob tem gre poseben pomen kadrovskemu sestavu članstva s poudarkom na sprejemanju novih članov. Sprejemanje mora biti stalna skrb sekretariata, oddelčnih organizacij, aktivna mladih komunistov, drugače povedano, skrb za obnavljanje organizacije je stvar vseh njenih članov. Ob tem je pomembno tesno sodelovanje z mladino, ki predstavlja tudi v našem kolektivno močan faktor napredka.

Na podlagi programa bo organizacija ZK posebej oblikovala akcijske programe za posamezna problemska področja. Ena takih akcij je nedvomno ocena potrebnih ukrepov ob posledicah devalvacije in stabilizaciji, o čemer smo poročali v marčni številki našega lista.

Tako zastavljeno delo bo nedvomno potrdilo pomen programirane dejavnosti, ki jo mnogokrat na mnogih področjih pogrešamo.

K. V.

Prva pomlad

Ej, mačice! Kdaj pa ste splezale tak naglo na vrbinje? Ni dolgo še, kar v inje zavite so veje iztezale se v mraz.

Pa kdaj si, glog, si cvetja nabral? Kot iz snežink posneto je v bele čipke speto — kaj res že kučmo z glave dal je čas?

Pa, deklice, kaj je dahnilo v vas? Kaj vam oči je vnelo, kaj v nedrih vam vzbrstelo? — Pst! To se ne pove pri nas v obraz.

Oton Župancič

Napredek na celi črti

Zapisano je in ugotovljeno, da se je v teh naših letih izredno povečal izbor proizvodov. Od prvotnega programa izdelovanja turbinske opreme, raznih odlitkov, črpalk in podobnega smo prišli do opreme za železarne, cementarne, na izdelavo viličarjev, bagrov, diesel motorjev in na koncu še avtomobilov.

Hkrati s obogatitvijo programa smo razvijali tudi tehnologijo, osvajali višjo stopnjo strokovnosti, krepili komercialno, nabavno, kadrovske in ostale dejavnosti.

Prišli smo na določeno stopnico te svoje poti vkreber — dostikrat mimo prepadov, čez ostre skale, skozi viharje, meglo — pa tudi pri rumeni in rdeči luči smo uhajali čez križišča — naj pošteno priznamo v smislu živahnega utripa najnovejše dejavnosti.

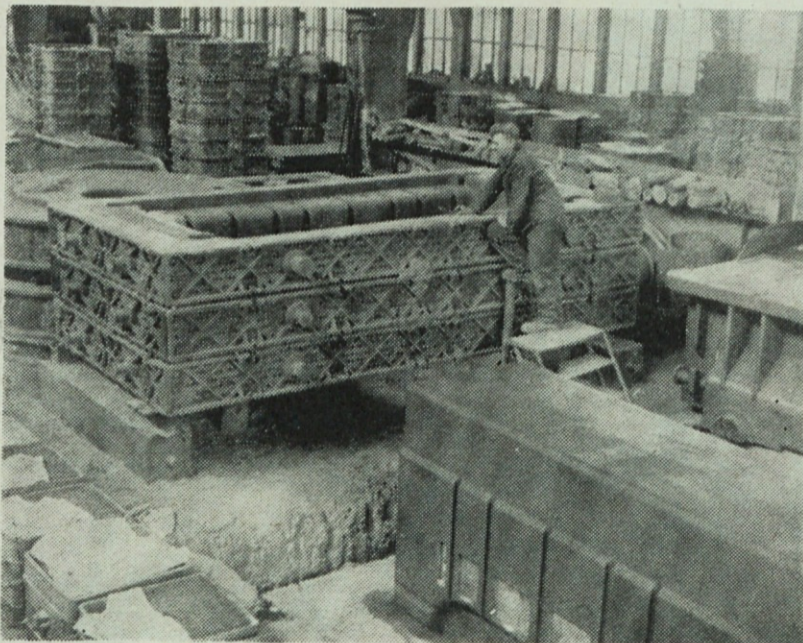
Kaj zdaj?

Pot je strma — mi pa bi se povsod radi vozili z avtomobili.

Kaj če v klanec odpove še prva?

Bomo morali obrniti vozilo in nadaljevati s prestavo za vožnjo nazaj?

Ali pa spet peš — tako kot smo začeli, ko še nismo vedeli za avtomatiko, lagodnost in podobne dobrine napredka, poznali pa smo mnogo več tako pozabljenih poživil: voljo do dela, vztrajnost, pošten odnos do sopotnikov in še in še...

Oblikovanje reduktorjev po novem tehnološkem postopku v furanske smole v livarni sive litine

Novosti s področja urejanja delovnih razmerij

V pričujočem sestavku želimo spregovoriti o vedno aktualni temi statusa, pravic in dolžnosti delavca v medsebojnih delovnih razmerjih. Zvezna zakonodaja okvirno ureja medsebojna delovna razmerja, medtem ko splošni akti delovne organizacije podrobneje opredeljujejo predvsem pravice in dolžnosti delovnega človeka. Temeljni zakon o delovnih razmerjih je prepustil republikam, da nekatere pravice in dolžnosti podrobneje samostojno uredijo z republiškim zakonom. Bistveno dopolnitev je doživel TZDR z izidom republiškega zakona o zaposlovanju delavcev z nepolnim delovnim časom, o uvedbi dela prek polnega delovnega časa in o opravljanju dela, ki se ne šteje za delovno razmerje.

Nadurno delo

Zaradi lažjega razumevanja bomo namesto izraza delo preko polnega delovnega časa, kot ga uporablja naša pozitivna zakonodaja, večkrat uporabili stari izraz: nadurno delo. Vsako delo, ki presega redni (polni) delovni čas, je nadurno delo. Do njega prihaja običajno pri dnevnem delavniku. Namen zakonske omejitve rednega delovnega časa (42 ur tedensko) je predvsem v tem, da bi onemogočili izkoriščanje delavcev v poljubnem delovnem času oziroma čim daljšem delavniku, ki preveč izčrpa delavca s kvantitativnimi posledicami zanj in za celotno družbo. Istočasno vpliva omejevanje delovnega časa tudi na zmanjšanje nezaposlenosti. Nadurno delo je v vseh industrijskih državah načeloma prepovedano, oziroma omejeno z nacionalno varstveno zakonodajo. Vzroki, ki dopuščajo izjemo, so običajno višje sile, javni interes in posebne potrebe podjetij. V Švici je npr. omejeno nadurno delo na največ 2 uri dnevno, letni fond ne sme preseči 200 ur. Na Švedskem znaša letni maksimum števila nadur 200 ur in dodatno 150 nadur, če to dovolijo oblastveni organi. V Franciji lahko zahteva delodajalec od delavca največ 20 ur v tednu. V Avstriji največ 30 dni v letu, prav tako v Zah. Nemčiji. Po naši zakonodaji je nadurno delo dopustno v dveh vrstah primerov: če zadane delovno organizacijo nesreča ali če se taka nesreča neposredno pričakuje, vendar samo za toliko časa, kolikor je nujno, da rešijo človeška življenja ali obvarujejo materialna sredstva, če je nujno, da se začeto delo nadaljuje, da bi se končal delovni proces, katerega ustavev ali prekinitev bi povzročila precejšnjo materialno škodo in spravila v nevarnost življenja in zdravje občanov, ali da se z delom prepreči kvarjenje surovin ali materiala, ali pa odvrne okvara na delovnih sredstvih. V takih primerih sme delo preko polnega delovnega časa po TZDR trajati samo toliko, kolikor je nujno potrebno, da odpravijo škodljive posledice.

Zvezni zakon tudi predvideva, da republiški predpis natančneje določi primere, v katerih je mogoče vpeljati tako delo in pogoje, pod katerimi je mogoče to storiti. Ze omenjeni republiški zakon dovoljuje tako delo tudi v primerih, ko se pojavijo dela, ki morajo biti po svoji naravi dokončana brez presledka, da se odvrne škoda ali da se zagotovi

nemoten potek rednega dela, ni pa bilo mogoče vnaprej vedeti, koliko časa bodo takšna dela trajala in do kdaj bi morala biti opravljena. Republiški predpis je torej precej liberaliziral možnost nadurnega dela. Uredil je tudi določene pogoje za uvedbo nadurnega dela. Če pride do potrebe po takem delu, ker delovna organizacija nima ustreznih delavcev, je dolžna uvedbo takšnega dela javiti tudi pristojnemu komunalnemu zavodu za zaposlovanje. Če ima zavod v evidenci osebe, ki iščejo zaposlitev in izpolnjujejo pogoje za opravljanje del, ki jih opravljajo v delovni organizaciji preko polnega delovnega časa, organizacija ne sme več uporabljati takšnega dela, seveda, če bi ji zavod pravočasno zagotovil ustrežne de-

lavce. Podrobnosti glede same uvedbe nadurnega dela določa statut in drugi splošni akti delovne organizacije, ki pa morajo biti v skladu z zveznim in republiškim zakonom. Ker naša zakonodaja ne vsebuje določbe, ki bi absolutno prepovedala nadurno delo, je v 48. čl. TZDR tako delo izrecno prepovedano za delavke med nosečnostjo ali dokler imajo otroka, ki še ni star eno leto, za delavce in delavke, ki še niso stari 18 let oziroma za tiste, ki jim to delo po zdravniškem izvidu lahko poslabšalo zdravstveno stanje. Republiški predpis izrecno prepoveduje uvedbo nadurnega dela le v primeru del, ki morajo biti po svoji naravi dokončana brez presledka, zato da se odvrne škoda ali da se zagotovi nemoten potek dela, ni pa bilo mogoče vnaprej vedeti, koliko časa bodo takšna dela tra-

jala ali do kdaj bi morala biti opravljena.

Seveda velja prepoved le za delo na delovnih mestih, na katerih že delajo v posebnih delovnih pogojih in je glede na to uveden skrajšan delovni čas. Naša zakonodaja ne omejuje trajanja nadurnega dela v tednu ali letu. Edino omejitev predstavlja določba, ki urejuje dnevni počitek; delovna skupnost mora zagotoviti delavcu nepretrgan počitek med dvema zaporednima delovnima dnevoma najmanj 12 ur.

Nagrajevanje nadurnega dela je prepuščeno povsem samoupravni ureditvi oziroma splošnim aktom delovne organizacije.

Zaposlovanje delavcev z nepolnim delovnim časom

Temeljni pojem pri obravnavi zaposlovanja delavcev je polni delovni čas. Zakonodaja in praksa pa poznata še krajši ali skrajšani ali nepolni delovni čas in podaljšan delovni čas (nadurno delo). Krajši, skrajšani ali nepolni delovni čas je tisti delovni čas, ki traja manj kot polni delovni čas, torej manj kot 42 ur tedensko. Po noveli TZDR uporabljamo za krajši delovni čas izraz nepolni delovni čas. Novela TZDR je vpeljala za zaposlovanje oseb z nepolnim delovnim časom posebne pogoje glede pravice do zaposlitve z nepolnim delovnim časom, objave takšnih delovnih mest in glede dolžnosti odprtja novih delovnih mest. Tudi republiški zakon zavezuje delovne organizacije, ki na delovnih mestih z nepolnim delovnim časom zaposluje delavce, ki so že v delovnem razmerju s polnim delovnim časom, da takšna delovna mesta objavijo oziroma razpišejo. To morajo storiti vsakih 12 mesecev (namesto vsakih 6, kot predpisuje TZDR), dokler jih ne zasedejo z nezaposlenimi ali delno zaposlenimi, ki za takšna delovna mesta izpolnjujejo zahtevane splošne in posebne pogoje. Praviloma je treba za delo z nepolnim delovnim časom sprejemati nezaposlene ali delno zaposlene osebe. Republiški zakon dopušča nekaj pomembnih izjem od tega pravila. Za te izjeme velja, da jih lahko delovna organizacija sprejme na delo z nepolnim delovnim časom, čeprav so že zaposlene s polnim delovnim časom, ne da bi bilo treba ta mesta objavljati ali razpisovati vsakih 12 mesecev. V bistvu gre za dve skupini izjem: v prvo spadajo strokovnjaki, katerih sodelovanje je delovnim organizacijam nujno potrebno zaradi zahtevnejših ali pomembnejših nalog, iz pedagoških razlogov in pri znanstveno raziskovalnem delu. Oseba mora biti tak strokovnjak, da je njegovo osebno strokovno znanje delovni organizaciji nujno potrebno. V drugo skupino pa spadajo predvsem številna pomožna dela, ki ne terjajo posebnega znanja.

Zelo aktualno in pogosto je vprašanje, kakšne so možnosti zaposlovanja upokojujencev s polno oziroma z nepolno pokojninsko dobo. Republiški zakon upokojujencev sploh ne omenja. Prevladalo je namreč stališče, da upokojujenci niso zaposlene osebe in jih ni mogoče šteti za osebe v delovnem razmerju. Glede na to ni pravnih ovir za njihovo zaposlovanje z nepolnim delovnim časom, če izpolnjujejo splošne in posebne pogoje za takšna delovna mesta.

Pogodba o delu — civilnopravno razmerje

Republiški zakon je tudi podrobneje opredelil razmerje, ki ni delovno razmerje. Izognil se je izrazu civilnopravno razmerje, ki ga uporablja TZDR, ker ni najbolj ustrezen, saj v bistvu ne pove ničesar. Republiški zakon dosledno uporablja izraz pogodba o delu in z njo označuje določeno razmerje med posameznikom in delovno organiza-

cijo. Zakon ima naslednje značilnosti: denarna nagrada, prevzem obojestranskih obveznosti, soglasje pogodbene volje glede bistvenih sestavin pogodbe med strankama, samostojnost opravljanja prevzetega dela, odgovornost za napake prevzetega dela itd. Dolež smo po TZDR lahko sklepali pogodbo o delu, če je šlo za dela ali naloge, ki po svoji naravi niso take, da bi bilo v delovni organizaciji potrebno zanje posebno delovno mesto. Te so začasne ali občasne in ne trajajo več kot 30 dni v posameznem koledarskem letu. Dela in naloge morajo biti določene v statutu ali splošnem aktu delovne organizacije. Republiški zakon je konkretiziral navedeno določilo tako, da lahko delovna organizacija v skladu s svojim splošnim aktom sklone pogodbo o delu

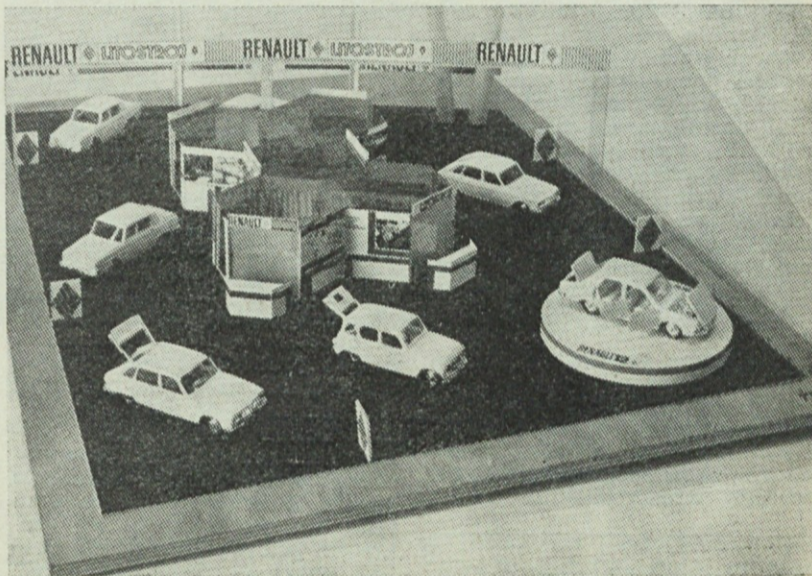
tudi za izvršitev raznih občasnih ali začasnih vzdrževalnih del.

V tem primeru je moč skleniti tako pogodbo ne glede na to, koliko časa traja opravljanje posameznih občasnih ali začasnih del ali nalog v posameznem koledarskem letu, torej tudi nad 30 dni.

To so bistvene novosti republiškega zakona o zaposlovanju delavcev z nepolnim delovnim časom, o uvedbi dela preko polnega delovnega časa in o opravljanju dela, ki se ne šteje za delovno razmerje. Te novosti bodo podrobneje opredeljene tudi v spremembah in dopolnitvah pravilnika o delovnih razmerjih podjetja, ki jih že pripravljajo in jih bodo kmalu dali v javno obravnavo.

Milan Keržan

Mi na Beograjskem avtomobilskem salonu

Pogled na maketo našega razstavnega prostora na avtomobilskem salonu v Beogradu.

V dneh od 16. do 25. aprila 1971 bo v Beogradu X. mednarodni avtomobilski salon v organizaciji Beograjskega sejma in Biroa proizvajalca motornih vozila Jugoslavije. Med vso svetovno elitno avtomobilsko industrijo bo razstavljal na tem jubilejnem salonu tudi LITOSTROJ-RENAULT. Prikazani bodo avtomobili iz našega proizvodnega programa; to so: Renault 4, Renault 6 TL, Renault 8, Renault 12 TL in Renault 16 TL. Francozi bodo prikazali še svojo novost pri nas, tj. Renault 12 Gordini, ki se je v zadnjem času zelo dobro uveljavil na raznih evropskih rallyjih. Za okras razstavnega paviljona bodo razne barvne fotografije iz proizvodnje in zgodovine tovarne Renault, prikazana pa bo tudi mreža Renaultovih servisov po svetu in še posebej mreža naših servisov po Jugoslaviji. Za obiskovalce bo gotovo zanimiv tudi prerez motorja Renault 16.

Investicijski načrt Litostroj - Renault

Delo je 20. aprila 1971 objavilo na svoji poslovni strani obširen razgovor svojega sodelavca z generalnim direktorjem Litostroja inž. Markom Kržišnikom. V članku z naslovom »LITOSTROJ : NOVIH 11 MILIJONOV DOLARJEV IZ BLAGAJNE RENAULTA«, razlaga generalni direktor Litostroja med drugim finančni načrt, o katerem bosta govorila ob novem srečanju v Jugoslaviji tudi francoski premier Jacques Chaban — Delmas in predsednik ZIS Mitja Ribičič.

FINANČNI NAČRT LITOSTROJ-RENAULT

Celotna investicija: 450 milijonov dinarjev
Udeležba tujega kapitala: 8 milijonov dolarjev ali 25% investicije
Posojilo francoskih poslovnih bank za uvoz opreme

Udeležba Jugobanke in Ljubljanske banke
Vrednost proizvodnje: 11 milijonov dolarjev
Kapaciteta: milijon kosov prenosnih sklopov letno, ali 4000 kosov dnevno
Montaža avtomobilov (1974): 13.000 osebnih avtomobilov Renault 4, Renault 6 in Renault 12
Montaža avtomobilov (kapacitete): 30.000 osebnih avtomobilov

Rok izgradnje: konec leta 1973

O sodelovanju med Litostrojem in Renaultom govori tudi uvodnik na poslovni strani z naslovom »Veliki premiki«. V njem med drugim beremo zanimiv podatek, da bi predvidena kooperacija v vrednosti 11 milijonov dolarjev prispevala nadaljnjih 10% k uravnovešenju jugoslovanske bilance.

Spet bo treba navzgor (Hribarice — Lepo špičje, foto O. Dolenc)

Bolezen našega časa

(Nadaljevanje)

V največjem številu primerov je nastanek krčnih žil povezan z naslednjimi činitelji:

1. Določena nagnjenost k razvoju krčnih žil je že prirojena. V nekaterih družinah se pojavljajo krtice pogosteje kot v drugih. V enem primeru gre za razvojne napake v ožilju, njih zgradbi, razvejenost, v drugem pa za splošno slabost tistega gradiva v žilnih stenah, ki je odločilno za elastičnost in odpornost. Lahko gre tudi za povezavo teh dveh med seboj ali teh še z drugimi.

2. Pridobljene motnje v obtoku, ki jih ni malo skozi vse življenje: med temi so posebno pomembne vse tiste, ki na določen način ovirajo odtok, zaradi pritiska na žile, kot je to v nosečnosti, pri razvoju neke bule v mali medenici ali v trebuhu, zaradi močnega podvezovanja okončine, zarastline v okolici itd. Posebno so pomembne okvare ožilja samega, na primer poškodbe, vnetja, različne spremembe pod vplivom hormonov, prehrane itd. Večina teh namreč okvari zaklopke, ki potem ne zadržujejo krvi, ampak ta prosto pada navzdol. Prezreti ne smemo niti tistih motenj in okvar, ki nasploh ovirajo ali otežkočajo obtok, kot so močnejše ploska stopala, posledice poškodb, na primer zlomov goleni, večjih brazgotin po ranitvah in končno način življenja ter poklic. Kri ne odteka več normalno iz prizadetega področja, kopiči se v posameznih predelih in pritiska od znotraj na žile. Ker so te manj odporne, se počasi širijo. Ko so se razširile, so zaklopke, če so še sploh ohranjene, še bolj odmaknjene in slabše

Ze izpolnjuješ kondicijsko spiralo »TRIM«?

»TRIM« ti omogoča večjo okretnost na delovnem mestu.

opravljajo svojo funkcijo, zato je odtok slabši, stene se čedalje močnejše širijo. Tako nastanejo različno oblikovane razširitve žil; enkrat na daljšem odseku, drugič na manjšem v obliki vrečk, nanizane ena nad drugo, tretjič kot drobna mreža. itd. Prizadete pa so lahko vene na površini ali v globini. V začetku razvoja bolezenskih sprememb ni posebnih težav. Pojavijo se v glavnem čez dan, zaradi pokončne drže človeka. Noga zateče, čez noč pa zopet splahni. Pojavi se hitrejša utrujenost, napetost v stopalu in goleni, žile čedalje bolj nabrekajo. K temu se pridružijo krči. Žile se čedalje močnejše širijo in zajemajo tudi prej neprizadete dele, prehrana goleni, stopala ali cele spodnje okončine je čedalje slabša. To se kaže tudi na koži kot zadebelitev, drobne krvavitve, sprememba v barvi, površno vnetje — t. im. golenji ekcem. Pogosto se pojavi vnetje še na žilah, neke vrste sesedanje in zlepljenje krvi na vnetem predelu — tromboflebitis, ki zna biti huda komplikacija krčnih žil. Na nekaterih mestih krtice toliko izbuhnejo navzven, da iz njih začne krvaveti, pridružijo se spremembe na ostalih tkivih, a v končni fazi sledi najneprijetnejša posledica — razvoj golenje razjede.

Obolenje je mogoče pri večini oseb zadržati v razvoju bolezen-

Ko se zaljubimo, govorimo o prihodnosti, ko ljubezen ugaša, pa o preteklosti. Maurois

Zenske se med seboj ne bi nikoli sovražile, če ne bi bilo moških. La Bruyere

Velikih ljubezni ni mnogo, zato je toliko več iskrenih. Vaunevargues

Ljubezen je med težavnimi stvarmi tega sveta najtežja. Sekulič

ske slike, omiliti težave in vsekakor preprečiti poznejše nevšečnosti in komplikacije. Osnovno pa je vedeti, da iz majhnih nastanejo velike krčne žile in iz lažjih hudi znaki, ker bolezen, če jo ne začnemo zdraviti, nenehno napreduje. Poleg tega mora biti vsak bolnik priprav-

»TRIM« ti nudi rekreacijo in razvedrilo.

»TRIM« naj bo naš stalni spremljevalec.

ljen na sodelovanje pri zdravljenju, ki traja domala vse življenje od prvih težav naprej, s krajšimi ali daljšimi presledki brez vsakih motenj.

Ker na prirojene slabosti ne moremo vplivati v zadostni meri, se usmerimo na tiste, ki so nam dostopne. Zdrav način življenja ob zadostnem telesnem gibanju, gojenje športov, pravilno razporejeni in dobro iskoriščeni počitki, posebno v poklicih, ki terjajo daljšo stoji, v nosečnosti itd., pomagajo preprečevati prezgodnje nastajanje krtic. Zdravljenje začnemo čimprej in ga usmerjamo zoper vse činitelje, ki so nam dostopni. Uporabnih metod je več; jemanje zdravil, zdravljenje z injekcijami ali operacijo, oziroma kombinacijo več metod hkrati. Težko je dati prednost neki od teh, kajti vsaka ima prednost v enih in slabost v drugih primerih. Prepustimo, da o teh odloča zdravnik, bolnik pa naj sledi in izvaja njegove napotke. Bolnik naj seveda prihaja redno na kontrolo, nosi elastične povoje, ki jih snema le ponoči, a nogo povija natanko tako, kot mu je naročeno. Večkrat je potrebno, da bolnik dobi tudi vložke za ploska stopala, oz. izvaja ortopedske vaje za jačanje stopalnega oboka, izgubi kakšno kilo v telesni teži, ter se izogiba vsega, kar bi sicer oviralo krvni obtok. Nekateri bolniki obupajo v času zdravljenja, ne zavedajoč se posledic, katerim gredo nasproti.

Zdravljenje motenj obtoka v spodnjih okončinah je, kot rečeno, zelo različno. V zadnjem času se je razvil nov način zdravljenja z različnimi preparati, ki jih pacient zaužije ali uporab-

lja lokalno in ki posegajo v področje mikrocirkulacije. Ti preparati uspešno preprečujejo posledice, ki nastajajo zaradi motenj krvnega obtoka v spodnjih okončinah. Tako so znani preparati divjega kostanja, ki vplivajo na kapilarno steno tako, da zvišujejo kapilarno rezistenco in zmanjšujejo prepustnost kapilar.

Pri zdravljenju so se najbolj pokazale kombinacije preparata, ki vsebujejo razen tonizirajočih, vasoprotektivnih substanc še komponente, ki stimulirajo obtok in take, ki imajo protivnetno delovanje.

Zdravljenje takih bolnikov mora biti dobro organizirano in zahteva od zdravnika, in posebej od pacienta, popolno sodelovanje, seveda če želimo nekaj doseči. Posebej je važno poudariti zgodnje triaziranje in odkrivanje takih bolnikov, pri katerih so spremembe šele na začetku.

Sistematični pregledi delavcev v industriji bi morali biti redni, osebe, ki so ogrožene, pa bi bilo treba pravočasno poklicno preorientirati, kar pomeni za delovno skupnost in prizadetega velik dobiček.

Razumljivo je, da je v vseh primerih bolezn oziroma motenj obtoka v spodnjih okončinah potreben zdravniški pregled in spoštovanje zdravnikovih navodil, ker je samo zdravnik pristojen za reševanje tega problema.

Zamotana, zelo heterogena in še vedno neraziskana področja prevarikoznega in varikoznega sindroma so problemi, ki jih vse bolj raziskujejo; proučevanje tega medicinskega, hkrati pa tudi socialno-ekonomskega problema današnjega časa terja po vsem civiliziranem svetu ne samo vztrajno in sistematično skupinsko delo strokovnjakov medicincev, temveč tudi aktivno sodelovanje bolnika.

Poznanje zgradbe ven in normalnega venskega krvnega obtoka zlasti v spodnjih okončinah, je temeljno znanje, ki omogoča zdravniku, da prodre globlje v problematiko vzroka in nastanka teh sicer kroničnih stanj. Tedaj začetek zdravljenja ni težak, ker terja manj porabljenega časa in daje v večini primerov zelo dobre uspehe zdravljenja.

Dr. Ljubo Dorem

Kota 385

Za TE Soštanj smo izdelali dve črpalke za hladilno vodo — tipa Vi 36/92-V. Prvo črpalko smo že odposlali, druga (na sliki) pa je v zaključni fazi preizkušanja.

PODATKI O PROIZVODNJI HIDRO IN TERMOELEKTRARN PRIKAZANI V MWh LETO 1970

ELEKTRARNE HIDROELEKTRARNE	1970	1969	Indeks
Drava:			
Dravograd	131 405	131 675	99,8
Vuzenica	227 545	216 409	105,1
Vuhred	309 988	294 674	105,2
Ožbalt	316 263	303 452	104,2
Fala	194 058	181 626	106,8
Mariborski otok	260 490	255 487	102,0
Zlatoličje	647 406	548 564	118,0
Sava:			
Moste	59 433	60 834	97,7
Medvode	86 304	84 593	102,0
Završnica	5 845	6 290	92,9
Savica	16 504	15 170	108,8
Sava — Kranj	10 245	10 988	93,2
Sora — Fužine	2 205	1 841	119,8
Pristava	1 640	1 745	94,0
Škofja Loka	1 637	1 716	95,4
Kokra	1 124	1 125	99,9
Cerklje	320	213	150,2
Rudno	379	383	99,0
Krinjska gora	415	364	114,0
Sava Brod	5 778	6 054	95,4
Zagradec	486	464	104,7
Prečna	303	134	226,1
Soča:			
Doblar	163 195	156 910	104,0
Plave	90 542	89 615	101,0
Hubelj	10 372	11 049	93,9
Plužna	4 791	4 486	106,8
Log	4 658	3 993	116,6
Možnica	3 362	2 983	112,7
Podmelec	1 299	1 413	91,9
Gradišče	693	759	91,3
HE Skupaj:	2 558 685	2 395 009	106,8
TERMOELEKTRARNE			
Soštanj	850 073	831 447	102,2
Trbovlje I	185 326	237 474	78,9
Trbovlje II	530 434	373 669	141,9
Brestanica	74 766	91 001	82,1
TO Ljubljana	370 764	395 069	93,8
TE Skupaj:	2 011 363	1 928 660	104,3
PODJETJA			
Elektro gosp. Maribor	3 248 445	3 029 100	107,2
Elektrarna Soštanj	850 073	831 447	102,2
Soške elektrarne	278 912	271 208	102,8
Savske elektrarne	151 582	151 717	99,9
Skupaj elektrarne proizvodnih podjetij	4 529 012	4 283 472	105,7
Elektro Kranj	34 469	33 545	102,7
Elektro Ljubljana	6 567	6 652	98,7
Skupaj elektrarne DES	41 036	40 197	102,1
Skupaj javne elektrarne Slovenije	4 570 048	4 323 669	105,7

Beneficirana delovna doba

Pojem beneficirane delovne dobe ni več nerazjasnjen. Že vsi bolj ali manj vemo, da z beneficirano delovno dobo razumemo staž zavarovanja, ki se šteje v povečanem trajanju. S sprejemom zakona o delovnih mestih, na katerih se zavarovalna doba šteje s povečanjem iz leta 1968 so pri njegovem izvajanju nastopile težave. O reševanju le-teh smo v našem časopisu pisali že pred dvema letoma, zato tokrat le nekaj besed.

Z novelo temeljnega zakona o pokojninskem zavarovanju, ki je bila objavljena v Uradnem listu SFRJ št. 17/68, so bile sprejemene določbe o zavarovalni dobi, ki se šteje s povečanjem in predpisan postopek za ugotovitev delovnih mest, na katerih se zavarovalna doba šteje s povečanjem. V istem uradnem listu je objavljen tudi Zakon o delovnih mestih, na katerih se zavarovalna doba šteje s povečanjem zaradi posebno težkega dela in zaradi zdravju škodljivih vplivov. Na novo so upoštevali delovna mesta, na katerih zavarovanci zaradi narave in teže dela po določenih letih starosti ne morejo več uspešno opravljati svojega poklica. Do leta 1957 so imeli priznan beneficiran staž

nom o delovnih mestih, na katerih se zavarovalna doba šteje s povečanjem, so upoštevana delovna mesta v livarnah, kjer je opravljanje poslov delovnega mesta težko in zdravju škodljivo.

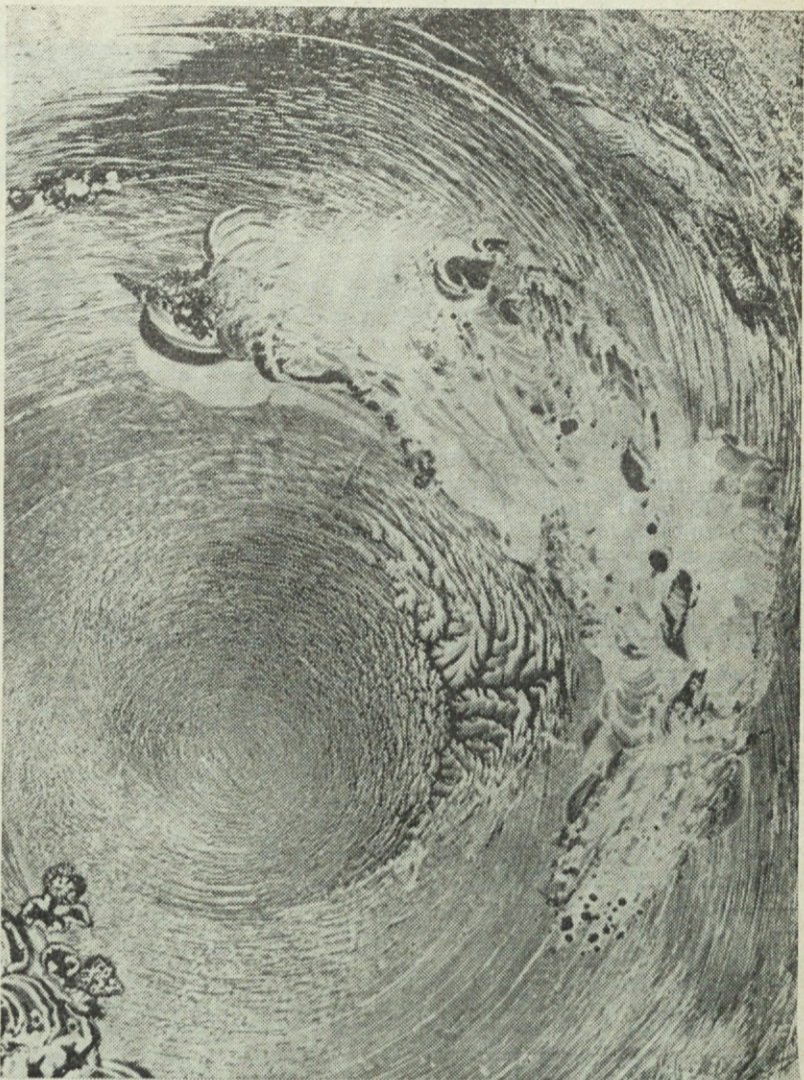
Že med samim popisom delovnih mest zaradi beneficiranja smo ugotovili, da nazivi po sistematizaciji delovnih mest v livarnah niso istovetni z nazivi v Zakonu o delovnih mestih, na katerih se zavarovalna doba šteje s povečanjem. Te pomanjkljivosti smo v okviru podjetja in v sodelovanju s socialnim zavarovanjem uredili v vseh primerih, kjer je bilo nedvoumno, da je delo na teh delovnih mestih identično z delom na delovnih mestih, zajetih v omenjenem zakonu o beneficiranju. Ostalo je pa kljub temu še več delovnih mest, ki bi bila po našem mnenju upravičena do beneficiranja. Pristojna služba v podjetju je uporabila vse obstoječe zakonske možnosti, da bi bila beneficirana delovna doba priznana tudi na ostalih delovnih mestih, predvsem pa na delovnem mestu jedrarja, vendar ni uspela niti v tej zahtevi. Odgovor arbitražne komisije za rešitev tega spornega vprašanja glede štetja zavarovalne dobe s povečanjem na delovnem mestu jedrarja, ki je bila imenovana z odločbo oddelka za gospodarstvo Skupščine občine Ljubljana-Siška, je le-ta z odločbo z dne 19. 12. 1969 ugotovila, da niso podani pogoji za priznanje beneficirane delovne dobe jedrarjem. V svoji odločbi se komisija sklicuje na ugotovitve Zavoda SRS za varstvo pri delu, in sicer: »Iz strokovnih elaboratov Zavoda SRS za varstvo pri delu, ki je opravil meritve zaprašnosti in mikroklimo v delovnem okolju navede-

nih delovnih mest je razvidno, da zaprašnost v določenih obdobjih — odvisno od vremenskih prilik — sicer prekorači dopustno mejo koncentracije, vendar bi se lahko z naknadnimi tehničnimi pripomočki prekoračena meja znižala na dopustno mejo, oziroma celo manj. Isti zavod je izvršil tudi meritve jakosti ropota v okolju opravljanja del jedrarjev in ugotovil, da niso v podjetju podzvati vsi ukrepi za zmanjšanje ropota, sredstva za to pa so dosegljiva in niti ne predraga.« (prepis iz odločbe).

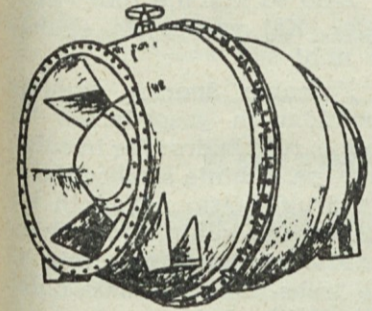
Z željo, da bi ta problem rešili in da bi seznam beneficiranih delovnih mest razširili, smo sodelovali z Društvom livarjev SRS in poslali svoj predlog za dopolnitev seznama takih delovnih mest tudi LIVINGU (Inženiring livarstva v Beogradu), pri katerem je bila osnovana delovna skupina, v kateri so sodelovali najboljši poznavalci za to področje iz vseh republik: zdravniki, inženirji, psihologi, sociologi, varnostni inženirji in drugi.

Posebne odgovora na naše predloge nismo prejeli, vemo pa, da je pripravljen predlog delovnih mest, na katerih se zavarovalna doba šteje s povečanjem in da je le-ta obsežnejši kot sedanj. Da bi prišli čimprej do jasnejšega odgovora, smo 26. 3. 1971 zaprosili republiškega inšpektorja za delo, naj skuša ugotoviti, kako so rešene oziroma predvidene za rešitev zahteve za beneficiranje zavarovalne dobe še na nekaterih ostalih delovnih mestih v livarnah.

V okviru podjetja že nekaj časa dajejo potrdila vsem, ki so bili zaposleni v livarnah na delovnih mestih, ki so navedena v zakonu v delovnih mestih, na katerih se zavarovalna doba šteje s povečanjem. Ti so že, ali pa bodo v kratkem prejeli ta potrdila. V kolikor se datumi v potrdilih ne ujemajo z dejanskim datumom dela na takem delovnem mestu, se obrnite na kadrovske sektor, kjer boste do-

Član našega kolektiva, mojster fotografije, častni član mednarodne zveze za fotografijo EFIAP, PETER KOCJANČIČ je aprila razstavljal v Novi Gorici, maja pa bo razstavljal v Kranju. Našim bralcem predstavljamo eno izmed izbranih del za to razstavo. Na sliki »V vrtincu«.

le piloti, kesonci, potapljači in delavci v rudnikih. Torej je bil zajet zelo ozek krog delovnih mest. Zakon o pokojninskem zavarovanju iz leta 1957 je pooblastil Zvezni izvršni svet, da na osnovi zbranih podatkov in mišljenj razširi listo teh delovnih mest. Da so to storili, je preteklo kar enajst let. Očitno je torej, da je bilo delo pri določanju in vsklajevanju kriterijev in ugotavljanju delovnih mest zelo dolgo in obsežno. Z zako-

bili vsa potrebna pojasnila in pomoč.

Glede zahteve po razširitvi seznama beneficiranih delovnih mest pa upamo, da bo zakonodajalec ob dopolnitvi seznama upošteval tudi delovna mesta, ki jih je v svojem predlogu zajela in predlagala že komisija

pri združenju jugoslovanskih livarn. Pri tem pa želimo, da ves postopek za dopolnitev seznama ne bo trajal nadaljnjih enajst let in bomo lahko kaj kmalu poročali o dopolnjenem in razširjenem seznamu delovnih mest z beneficiranim stažem.

K.M.

Mnenja Litostrojčanov

V prejšnji številki smo objavili članek Milana Vidmarja z naslovom: »Boljše možnosti za oddih«. Glede na to, da je problem rekreacije pereč tudi v našem podjetju, smo povprašali nekaj Litostrojčanov, kaj mislijo o rekreaciji v našem podjetju.

- Postavili smo jim naslednja vprašanja:
1. Kaj menite o rekreaciji v našem podjetju?
 2. Bi se za razvoj rekreacije v našem podjetju Litostrojčani tudi čemu odrekli?
 3. Kaj pogrešate v našem časopisu?

FRANC STIBRIČ — čuvaj

1. Rekreacija je nedvomno potrebna, saj se mora človek po delu razvedriti. Njega dni je bilo v Litostroju več rekreacije, že nekaj let sem pa se za rekreacijo nihče več ne briga.

2. Po mojem mnenju se naši ljudje za razvoj rekreacije v Litostroju ne bi ničesar odrekli. Včasih, da, včasih ne bi bil noben problem organizirati prostovoljno delo za to, da bi zgradili nov športni objekt, danes pa...

3. V časopisu pogrešam članke o problemih naših delovnih invalidov. Vidite, o tem pišite, pa bom s časopisom zadovoljen. In seveda, več križank in kratkih vesti iz obratov in to iz vseh, ne le iz nekaterih.

ANTON SLAPŠAK — transportni delavec v vzdrževalnih obratih

1. Rekreacija je potrebna zato, da se odpočijete od enoličnega dela. Za razvoj rekreacije v Litostroju ni zanimanja niti med vodilnimi ljudmi niti med ostalimi člani kolektiva.

2. Litostrojčani ne bi dali za rekreacijo denarnih prispevkov, a tudi udarniškega dela se ne bi lotili. Veste, kako je to, ljudje ne verjamejo več lepim besedam in obljubam, pa najsi bodo še tako prepričljive.

3. V »Litostroju« bi morali pisati več o nepravilnostih in problemih, ki jih je pri nas sila

mного. Za te težave smo krivi vsi. Nekateri bi namreč radi naredili krive za tak položaj samo vodilne, a naketari samo delavce. Pa še nekaj zapišite: ljudje so užaljeni, da v nekaterih oddelkih priredijo za svoje člane lep sloves, medtem ko se za nekatere druge ob odhodu v pokoj prav nihče ne pobriga.

Inž. VILKO KRAPEŽ — vodja službe varnosti pri delu

1. Z idejo o boljši in bolj raznovrstni rekreaciji se vsekakor strinjam, saj je za delovnega človeka oddih pri delu nujno potreben. Naj ob tem pripomnim, da močno pogrešam plavalni bazen, za katerega so bila baje pred leti že zbrana denarna sredstva, zemljišče zakoličeno, nato pa je vse padlo v vodo. Ideja o Soriški planini, kot planinskem rekreacijskem centru, je odlična, le bojim se, da bodo slabe prometne zveze, posebno pozimi, tiste, ki bodo zmanjševale obisk. Pešačenje po slabi cesti je vsaj za rekonvalescente in slabotne ljudi sila utrudljivo, zato bi bilo reš potrebno cesto na Sorico temeljito popraviti.

2. Če bi mi postavili to vprašanje pred petnajstimi leti, bi glede odgovora sploh ne bil v zadregi. Sedaj smo vezani na višji standard, na večje udobje in zato se ljudem ne zdi vredno, da bi se na račun rekreacije odrekli svojemu udobju. Zaradi slabega zdravstvenega stanja pri

kakšnem prostovoljnem delu ne bi mogel sodelovati, zato pa sem pripravljen pomagati na kak drug način.

3. V našem časopisu bi si želel več člankov in opisov naših neposrednih proizvajalcev. Vse preveč je abstraktnih ugotovitev, neposrednih predlogov iz vrst

delavcev pa bore malo. Sicer naj povem, da je časopis kar v redu. Drugih pripomb k vsebini lista nimam.

MILAN SKALONJA — jedrar v livarni sive litine

1. Menim, da sta za delovnega človeka, kar se rekreacije tiče, najbolj potrebna telovadba in tek v naravi.

2. V našem domu se fantje zanimajo predvsem za nogomet, rokomet in košarko. Prepričan sem, da bi pri gradnji športnih igrišč vsi priskočili na pomoč s prostovoljnimi delom.

3. Ker sem v podjetju šele deset mesecev, bi o vsebini časopisa le bolj težko sodil. Lahko pa rečem, da je v časopisu vse premalo člankov o mladini in o športu. Mene in moje tovariše tudi zanima, kdaj bo v časopisu objavljen kak članek o beneficiranem stažu za jedrarje?

Priporočamo vam bližnje izlete

- RASICA** — s trolejbusom do Črnuč, od tam še 1,30 ure hoje. Nad Rašico je razgledni stolp in planinska okrepčevalnica (odprta samo ob nedeljah)
- SMARNA GORA** — s trolejbusom do Vižmarij ali z avtobusom v Tacen, od tam 1 uro na vrh.
- SLAVKOV DOM, GOLO BRDO** — s trolejbusom do končne postaje Vižmarje, od tam preko gostišča Bormesa — 1 uro. — ali z avtobusom do Mednega (postajališče pri gostilni Cirman), od tam še 1 uro
- od Slavkovega doma je markirana pot do Katarine 1,45 ure
- TOŠKO ČELO** — s trolejbusom do zadnje postaje — Zgornja Šiška, od tam preko Podutika — 1,30 ure do lovske kočice na Toškem čelu
- KATARINA — JAKOB** — izhodišče kot za Toško čelo ali Slavkov dom
- iz Toškega čela 1 uro do Topola, od tu do Jakoba 30 min. (lep razgled)
- PODUTIK** — izhodišče kot za Toško čelo. Od trolejbusne postaje 30 min.
- GOVEJK** — z avtobusom preko Medvod. Pred naseljem Ločnica izstopiti in od tam še 1,30 ure. Planinski dom je stalno oskrbovan, možnost prenočitve.
- SV. URH — ROŽNIK — ŠIŠENSKI HRIB — GOLOVEC** — primerni za popoldanske izlete

ČLOVEK IN DELO

Ogledalo zdravja

ZDRAVSTVENO STANJE ZAPOSLENIH DELAVCEV V TITOVH ZAVODIH LITOSTROJ V LETU 1970

Obratna ambulanta je oskrbovala v preteklem letu 3573 zavarovancev. Od tega je bilo 3208 zaposlenih v Litostroju, 236 je bilo učencev industrijske šole Litostroj, 66 je bilo zaposlenih v DR Litostroj in 63 v IC Litostroj. Podatki o obiskih v OA Litostroj zato ne prikazujejo prave podobe, vendar lahko menimo, da so podatki o boleznosti precej natančni, posebno še, če upoštevamo, da tudi učenci delajo določen čas v tovarni.

Po podatkih, ki smo jih zbrali, je 3573 zavarovancev 8215 krat iskalo pomoči v ambulanti. Iz tega sledi, da je vsak zavarovanelec iskal pomoč 2,24 krat, kar je nekoliko manj kot v preteklem letu, kjer je 100 zavarovancev iskalo pomoč 246 krat.

Bolj zanimivo je ugotovljati, katere bolezni so največkrat povzročile obolenja zavarovancev. Če pogledamo tabelo I, vidimo, da so obolenja dihal na prvem mestu, saj je bilo vsako četrto obolenje obolenje dihal, oziroma med 100 zavarovanci je zbolelo na dihalih kar 55 zavarovancev.

STEVILNO IN VRSTE OBOLJENJ MED ZAVAROVANCI LITOSTROJA V LETU 1970

Skupine obolenj	Število primerov	%	Na 100 zavarov. obolelo	Poslani	
				k spec.	v bol.
1. Nalezlj. bolezni	117	1,42	3,2	31	1
2. Tuberkuloza	4			2	1
3. Rakasta obolenja	2			1	2
4. Benig. novotvorbe	36			17	2
5. Endokrina obol.	13			2	2
6. Bol. krvotvor. org.	5			—	—
7. Duševne bolezni	96			20	6
8. Bol. živčevja, čutil	787	9,6	21,5	171	7
9. Revmat. obolenja	3			—	1
10. Ostala obol. obtočil	228	2,8	6,4	51	4
11. Obolenja dihal	2030	24,7	55	58	21
12. Influenca	45			1	—
13. Obolenja prebavil	646	7,9	17,5	70	15
14. Čir na dvanajst, ali želodcu	50	0,6	1,3	7	3
15. Obolenja seč. org.	234	2,8	6,4	38	11
16. Komplik. nosečnosti	11			1	1
17. Splav	16			—	11
18. Porod in dojnina	32			—	32
19. Bolez. kože in podkož.	733	9,0	20	98	5
20. Bolezni gibal	651	7,9	17,5	80	5
21. Ostalo	184	2,2	5	10	1
22. Nezgode pri delu	1162	14,2	31	267	4
23. Nezgode izven dela	925	11,4	25	148	9
24. Nega svojca in ost.	118	1,4	3,2	—	—
Skupno	8215		224	1076	149

Na drugem mestu so nezgode pri delu, ki dosegajo 14,2 odstotka, kar pomeni, da je vsako sedmo obolenje nezgoda pri delu. Če upoštevamo število zavarovancev, je bil vsak tretji poškodovan pri delu, medtem ko so nezgode izven dela zavzele tretje mesto z 11,4 odstotka, kar pomeni, da se je vsak četrty zavarovanelec ponesrečil izven de-

Z drugo besedo, nezgode so na prvem mestu, kar bomo videli tudi pri izgubljenih delovnih dnevih.

Obolenja živcev in čutil so s 787 primeri na četrtem mestu. Zaradi večje preglednosti bomo razdelili to skupino na obolenja živcev in obolenja čutil. Od 787 primerov, ali 9,6 odstotka od vseh primerov obolevnosti, je 274 primerov živčnih obolenj, skoraj 2 krat toliko — 513 — pa je obolenj drugih čutil in to oči ter ušes. Vnetij oči je bilo 208 primerov, kar je zelo veliko. Obolenja so največkrat posledica tujkov, varjenja, prepiha in podobno.

Število kožnih obolenj je le nekoliko manjše — 733 primerov ali 9 odstotkov vseh obolenj. Približno vsak peti zavarovanelec je iskal pomoč zaradi kožnih obolenj, to pomeni, da je bilo vsako 11. obolenje kožno. Ostala obolenja si sledijo v naslednjem vrstnem redu.

Obolenja kosti, mišic in sklepov — 651 primerov ali 7,9 odstotka.

Obolenja prebavil s 646 primeri ali 7,9 odstotka, med katerimi so najpogostejša obolenja želodca in dvanajstnika. Sem ne štejemo obolenj zaradi čirov na omenjenih organih.

Ostala obolenja zavzemajo manj kot 5 odstotkov in jih zato ne naštevamo. Zanimivo bi bilo vedeti, kakšna je bila obolevnost med odraslimi prebivalci Ljubljane, kar bi nas pripeljalo do nekaterih vzrokov obolenj. Žal bodo ti podatki na razpolago šele leta 1972 ali 1973. Večletna opazovanja kažejo, da so tudi tu obolenja dihal prav tako na prvem mestu, morda jih

srečujemo še pogosteje, medtem ko ostala obolenja niso tako številna. Pogledajmo tabelo, ki nam kaže strukturni odstotek najpogostejših obolenj v občinah mesta Ljubljane in v TZ Litostroj v letu 1968.

	TZL	Ljublj.
Obolenja dihal	24,8	31,7
Nezgode pri delu	14,2	5,1
Nezgode izven dela	11,4	7,7
Obolenja živcev in čutil	9,6	8,3
Kožna obolenja	9,0	5,8
Obolenja kosti in sklepov	7,9	7,3

Tabela nam pove, da so med aktivnimi zavarovanci v Litostroju vsa obolenja, razen obolenj dihal, bolj pogosta kot pri ostalih Ljubljancih. Če ugotovljamo obolevnost in njene vzroke za eno ali dve leti nazaj, bomo ugotovili le verjetne vzroke. Le-ti nam marsikdaj olajšajo naporno raziskovanje.

Visoko število nesreč pri delu in izven dela, posebno pa še v obratih finalnih izdelkov, je dokaj zaskrbljujoče, saj bi pričakovali, da se kvalificirani delavci ne bodo tolikokrat poškodovali kot nekvalificirani. Vendar nam pregled števila izgubljenih delovnih dni pove, da delavec sama kvalifikacija ne more obvarovati pred nezgodami. Sklepamo pa lahko tudi, da je med njimi morda tudi mnogo priučenih, ki nimajo izkušenj na delovnem mestu in zato pride do mnogo poškodb. Na podlagi podatkov opazimo tudi, da število nesreč izven dela raste. Leta 1968 jih je bilo 837, lani pa že 925. Lani so tudi izgubljeni delovni dnevi zaradi nezgod izven dela prekoračili število izgubljenih delovnih dni zaradi nezgod pri delu. Razumljivo je, da se bodo večkrat in težje ponesrečili tisti delavci, ki imajo doma nekaj zemlje in delajo na kmetiji utrujeni od dela v tovarni. Prav tako pride do nezgod izven dela pri tistih, ki doma sicer nimajo zemlje, ampak po delu v tovarni skušajo še dodatno zaslužiti. Ti podatki nas opozarjajo, da bo treba tudi na tem področju kaj ukreniti, to pa spada že v območje družbeno-političnih organizacij.

Površen pregled za nekaj let nazaj nam pokaže, da se število primerov obolenj in število izgubljenih delovnih dni bistveno ni spremenilo. Opazimo lahko, da se struktura obolenj spreminja. O tem bomo morda še leto objavili poseben članek, kjer si bomo ogledali, koliko delovnih dni in kje smo izgubili v letu 1970.

dr. E. Tepina

Za bolj mladostno počutje (Foto O. Dolenc)

ČAJNA KUHINJA

»Ekspres s smetano, prosim!«

In že zakloka avtomat ter rjava — toliko zaželena tekočina steče v pripravljeno skodelico.

Tudi to je napredek — včasih zadeva ni bila tako preprosta, čeprav smo kuhinje tudi poprej že imeli.

Sploh so to prijetni koticiki. Prideš, pokramljaš, poveš to in ono o sebi, o sodelavcih, izveš v zameno drugo o prijatelju, med nekaj cigaretnimi dimi pridaš še svoje mnenje, analiziraš, komentiraš — skratka razvedriš se. Kot neke vrste ventili za istosmerno delovno napetost so taka srečanja. In še kot kamenčki vrženi v jezero drobnih informacij, slečenih misli, zanimivih novic.

Zato so kuhinje tudi »kuhinje«. Kaj vse se da skuhati v njih!

Poznamo športne kuhinje, politične in gospodarske kuhinje, tudi kadrovske in šefovske, pa kuhinje strokovnjakov in drugih čisto navadnih ljudi, tarifne kuhinje in kuhinje medsebojnih odnosov. Priznati je treba, da se v naši deželi kar veliko kuha.

Pa pravzaprav ni nič posebnega, zanimivejša je, da mora proizvede teh »kuhinj« vedno nekdo tudi požreti.

Hamlet je na kratko približno: »Nekaj je gnilega v deželi...«

Včasih?

Še zdaj?

V teh naših 23 letih!

ETO

Organiziran nered

Največji zahodnonemški center za raziskave zračnega prometa in raket je uvedel za svoje osebe nov in prožnejši delovni čas, s katerim upajo zmanjšati tudi težave v prometnih konicah na cestah. Približno 3.000 delavcev in uslužbencev v centrali Messerschmitt ima sedaj možnost, da prihaja v službo kadar koli med sedmo in osmo uro zjutraj in da odhaja med četrto in šesto uro popoldne, kadar pač hočejo. Redni tedenski delovni čas znaša še vedno kot prej 43 ur in 40 minut, toda začetek in konec dela si vsak dan lahko ljudje izberejo sami po volji. Prihajanje in odhajanje se elektronsko registrira in podjetje upa, da bo

novi sistem lahko kmalu uvedel pri vseh 20.000 delavcih.

Ljudje imajo tudi možnost, da napravijo v enem mesecu do 10 delovnih ur več in da jih nasled-

nji mesec porabijo za predvidena pota po uradih ali pa narobe, da majkajoče ure tekočega meseca nadomestijo naslednji mesec.

Mnogi uslužbenci prihranijo na račun prožnega delovnega časa tudi po 20 minut časa dnevno. Manj je odsotnosti z dela, ker lahko ljudje na novi način opravijo nujna pota.

Več kot sto podjetij se že zani- ma za podrobnosti in rezultate novega načina dela, saj bi radi videli, če se da prožni delavniki prilagoditi tudi njihovim potrebam.

Ali je ura naš gospodar, ali pa smo mi lahko gospodarji ure, to je vprašanje, ki bi si ga lahko postavili tudi mi v Litostroju. Ne dvomimo, da bi se za marsikako kategorijo članov našega kolektiva tudi dal uvesti prožnejši delovni čas. Od tega bi se smeli nadejati več koristi kot nevarnosti. Stroga vojaška togost začetka in konca dela bi se umaknila individualnim potrebam, verjetno v mnogih primerih potrebam službe in ne nazadnje tudi prometu.

Na mitingu (Foto O. Dolenc)

la. Nezgode pri delu in nezgode izven dela so z 2087 primeri ali 25,6 odstotka vseh obolenj pred obolenji dihal, ki jih je 2030.

Pogled na del ljubljanskega gradu (Foto O. Dolenc)

Zanima vas...

PRISLI V MARCU 1971

Zaradi izpolnitve delovnih mest:

FI
Strugarji: Video Grižon, Mirko Drobnič, Vladimir Majnik, Boško Strbac, Mirko Omahne, vrtnar Jože Siraj in Franc Podbevšek; ostrilec Milivoj Nešič; monter Mirko Gavez; rezkalec Albin Andolšek; brusilec Janez Plečko; snažilca Milan Furar.

MOJ
Pripravljalci peska: Henrik Lamovšek, Nedeljko Slivič, Ahmet Beširi, Vasika Savčić, Pašaga Mahmuzić, Aslan Hajdinaj, Azis Sabani, Mustafa Prenič; ročni čistilci: Imer Aliaj, Idrez Aliaj, Ahmed Delija, Nimon Skenderi, Daut Racaj, Hadija Dinovac, Hasan Šuti, Hajdin Ahmetaj, Veli Delija, Azem Goduli, Isem Saban, Anton Kastelic, Hašim Aliaj, Feriz Aliaj, formar ročni Ignac Novak, talilec Rudolf Jambrošič, žarilec Karel Cvet, mazalec Ismet Kukuč.

MOM
Modelna mizarja Vladimir Bašnac in Franc Kržišnik.

MOS
Strugar Ivan Ninkovič, pripravljalec peska Vladimir Dupin.

MOV
Knjigovodja Alojz Potisek.

PK
Konstr. ključavničarji: Fadil Konjevič, Nikola Todovič, Slavko Dukovič, Lija Bulajič, Vladimir Barle.

VET
Transportni delavec: Mirko Majdič, evidenčni Jožef Globokar.

PTO
Transportni delavec Edvard Glavan.

PA
Delavec v montaži Avgust Slapnik.

PRB
Projektant Marko Benulič.

KOM S.
Daktilograf Blaža Primc.

TSS
Pravec Vladimir Dežman in avtoklepar Stefan Bogomolec.

FRS
Fakturist Danica Damiš, knjigovodja Marija Blažeka.

EAS
Luknjačiči: Terezija Adamič in Vida Bosnič.

ZSE
Snažilka Zora Peternel.

ODSLI V MARCU 1971

FI
Azis Huskič, Martin Kodrič, Feliks Novak, Fasib Materič, Dušan Perhavec, Gabriel Berginc, Petre Mlinar, Anton Fortuna, Andrej Peternelj, Ljuben Antič, Marjan Pihler, Nedim Zulčić, Jože Gole, Ivan Nedeljko, Jovan Degenek, Jože Godvednik, Stefan Sečkar.

MOJ
Dominik Zonta, Mirko Krajcar, Zeljko Duh, Srečko Trdin, Mile Bjelovuk, Isen Saban, Branko Volk, Stjepan Pavlic

MOS
Jože Tovornik, Andrej Končan, Franc Zorman, Viktor Kuhelj, Alojz Sinkovec, Vidosav Vasiljevič, Dimitrije Romano- vič.

PK
Stanislav Bratož, Franc Komočar, Andrej Brzin, Jože Gerčer, Rado Radoševič.

VET
Anton Klobučar, Pavčnik Zlatko, Ivan Robnik, Arandel Nedeljkič.

PA
Alojz Hribernik, Vlado Vidic.

PB
Majda Mesec.

TSS
Anton Trpin.

Kons. S.
Matjaž Lojcevec.

NB.
Majda Pungartnik.

KS
Stanislav Meglič.

EAS
Marija Jelovčan.

ZSE
Vera Milošević.

DR
Marija Premec.

UPOKOJENI

15. 3. letos je odšla v pokoj **MARIJA REJA**, ki je bila zaposlena kot telefonistka in teleprinteristka v splošnem sektorju. Pri nas je bila od 3. 10. 1949. — Želimo ji mnogo vedrih dni.

17. 3. je odšel v pokoj naš sodelavec **MATEVŽ MRAMOR**, ki je bil zaposlen kot ključavničar v PK od leta 1956. Želimo mu dolg in prijeten pokoj!

V marcu so odšli v zasluženi pokoj iz metalurških obratov kar trije naši dolgoletni sodelavci, in sicer: **Andrej KONČAN**, talilec, ki je prišel v Litostroj 23. 8. 1947, **Rudi RAVNIK**, livar, v Litostroj je prišel 15. 9. 1947 in **Ciril STENKO**, jedrar, ki je prišel k nam 1. 3. 1954. Vsem trem želimo še veliko lepih in zdravih let v zasluženem pokoj.

Dne 8. februarja 1971 smo se v modelni mizarni prisrčno poslovili od dolgoletnega sodelavca **ALOJZA POTISKA** — obratnega knjigovodja, zaposlenega v PE PI, ki je prišel v Litostroj 8. 8. 1949. V prijetni družbi smo mu zaželeli še veliko srečnih in zdravih dni v pokoj.

Rekreacija

Priporočamo vam urnik rekreacije za vsakogar.

TELOVADBA

Dom Ljube Šercerja

za ženske: četrtek od 20. ure do 21.30
moški: petek od 20. ure do 21.30

NOGOMET

Dom Partizan — Ilirija

sreda od 19. ure do 21. ure

NAMIZNI TENIS

Dom Partizan — Ilirija

torek od 19. ure do 21. ure
petek od 19. ure do 21. ure

KEGLJANJE

kegljišče Ilirija

petek od 19. ure do 23. ure
ženska ekipa: petek od 20. ure do 22. ure

BALINANJE

vsak dan od 15. ure do 22. ure

STRELJANJE — zračna puška

urnik bo še objavljen

OSTALE ŠPORTNE IGRE

Vsak dan na igriščih pri izobraževalnem centru Litostroja

Aforizmi

Mnogim so govori o delu postali poklic.

Mnogi so zadovoljni že zato, da živijo, ne da bi imeli pri tem kak cilj.

Nekateri sklanjajo hrbet zato, da jim na njem ni treba ničesar nositi.

Uspeh je velik lažnivec.

Ljudje ne trpijo, da bi vladal kdo, ki jim je enak.

So porazi, ki več koristijo kot največje zmage.

Ni človeka na tem svetu, ki ne bi vsaj desetkrat zaslužil, da ga obesimo, če bi mu izpolnili vse želje in nakane.

»TRIM« — pripomoček za boljše izpolnjevanje nalog.

S »TRIM-om« zdužimo koristno z ugodnim.

Iščemo športne sodelavce

Komisija za rekreacijo pri sindikatu išče funkcionarje za vodenje strelske sekcije in funkcionarje za organizacijo izletov z osebnimi avtomobili (rally vožnje). Prijave sprejemajo v tajništvu sindikata.

Poškodbe v marcu

V mesecu marcu smo imeli v podjetju 52 poškodb, od tega 4 na poti v službo in iz službe. V MO je bilo 19 poškodb, v PK 7, v FI 15, v VET 2 in v sektorjih 9 poškodb.

Zaradi poškodb smo izgubili 642 delovnih dni, 216 v MO, 81 v PK, 201 v FI, 18 v VET in 126 delovnih dni v sektorjih.

Glavo sta si poškodovala 2 delavca, oči 11, telo 5, prste rok 13, ostali del roke 3, noge pa si je poškodovalo 18 delavcev.

Največ poškodb je bilo v torek 16, sledijo ponedeljek in sreda z 9 poškodbami, četrtek in petek z 8 ter sobota in nedelja z 1 poškodbo.

V marcu smo imeli 8 poškodb več kot v istem mesecu lani.

Služba varstva pri delu

ZAHVALA

Ob smrti moje matere **MARIJE MUSIČ** se zahvaljujem sodelavcem iz MB za izrečeno sožalje in podarjeni venec.

Janez Mušič

ZAHVALA

Ob smrti mojega očeta **Jožeta Nučiča** se iskreno zahvaljujem mojstroma Zevniku in Logarju ter ostalim sodelavcem iz FI za sožalje in darovani venec.

Vinko Nučič

Izbrane misli

V ljubezni je vse resnica in vse laž. Chamfort

Zelo so modri tisti, ki so neumni samo v ljubezni. Budd

Tirani in diktatorji se ne boje ne pesnikov, ne pisateljev, ne filozofov, boje se samo satirikov. Dürrenmatt

Mnogo ljudi čaka vse življenje na priložnost, da bi bili tako dobri, kot je njim všeč. Nietzsche

V ljubezenskih prepirih zmaga tisti, ki popusti. Kural

Namen domačih nalog je v tem, da učitelji vidijo, kako starši malo znajo. Tomala

Ljubezni in kašlja ne moremo skriti. Gerard

Vsak resnični ustvarjalec plača svojo pamet z osamljenostjo. Beethoven

Prvomajska križanka

	PREDAL POLICA	NASLOV	VAR	RAVEN STOPNJA	ŠPANSKO Ž. IME	PREDLOG	DANEV IVO	ŠPANSKI SPOLNIK	SPAJKA - NJE	LUKA V IZRAELU						
	IME PEVCA FLISERIA	VREZOVALEC	DEZINF. KČNSKO SREDSTVO	ČRNI RIMSKE KONJE - NICE	TONA	STOKANJE	OMOT	POŠKODBE	K	IRIDIJ		ZVEPLO	DUŠIK	TRGOV. V LIUBLJANI	DRAGO ADAMIC NEPLODEN	AV. OZNA. NA NEMČIJE
	INAMKA TUIH AVT.	PREBIVAJ CI O. ELBE	PROIZVODI KEM. TOV. ILIRIJA	AVT. OZ. BARUVARJA ZALOGA BLAGA	ŠLOG IZ SOLMI - ZACIJE	RIMSKA ENA	OBLOGA TAL MOŠTYO	E	E	S		O	N	I	T	AV. OZNA. NA NEMČIJE
	BOŠAN - M. IME	NRELEK - TREN DELEC	VOTLA MERA MOČNATA JED	L	I	T	B	R	GLAS. OZNAKA NIKELI	A		POLMER TOP. IZ STRELEK				
	PAPIR ZA CIKLOSTIL RAZMNO - ŽEVANJE	T	K	Š	V	L	A	Š	V	L		A	Š	V	L	A
	RASTELE ŠEVALEC	A	N	A	T	A	B	A	Č	V		I	C	A	ORANJE	MLEČNI IZDEL.
	KRAJSA OBLIKA NJEJ	TUJEC VRSTA BARVE	Š	E	C	ATOM. CENTER	NASELJE TOV. SPORT. LETAL	S								
	TOVARNA V LJUBLJANI	IT. KA - MION POSMEH	O	M	A	RDEČE MODER	NIKLINKA BILJARD. PALICA	N	E							
	ZERNA PNAČA	L	I	K	E	R	LIKOVNI UMETNIK	V	B	R						
	IME PEVKE KOHONT	I	R	E	N	A	DRŽAVA V AZIJI	I	I	KOMA						
SLADICA	T	O	R	T	A	RUDNIK ŽELEZ. V BOSNI	O	L	VRSTA LJUDSKE PESMI	KISIK RAND - CELIK						
OS. ZAIMEK	O	N	DRAG KAMEN	IME DR - SALCA PROTOPO POVA	SPOMLA - DNA CVE - TICA	PREBIVA - LEC V STARI ANGLIJI	L	VRSTA LJUDSKE PESMI	KISIK RAND - CELIK							
OTROK BREZ STARŠEV	S	I	R	O	T	A	PREDLOG	DEL ŽEL. PROGE	PREBIVAL. GRACIJE IVAN MILANIČ	G	R	K				
ŽIVI V SEVER. MORIJH	T	J	V	L	E	N	HUNSKI. DOGLA - VAR	K	A	LUKA V JORDA - NIJI						
KRVNIK	R	A	B	E	L	J	JUŽ. SADEŽ NAPAD NASKOK	O	N							
16. CRKA ABECE - DE	Φ	INDUSTR. GOSTIN. OPREME	SUGLASNIK ANG. PEVKA	PRITR - DILNICA	NEZNA - NEC	NACIN SLOG ORODJE PRI PLUGU	S	T	L	L	S	A	K			
TUJE M. IME	J	MAXLO	J	L	A	D	H	O	TINKA REKA V NEMCIJI	O	K	R				
	MEDMET	ČRNI PREMOG ZAČ. ABECEDE	A	SLOV. MLADINSKI FILM	E	R	S	U	PREDLOG	KOROSEC ANTON						
	A	ŠLOV. MLADINSKI FILM	E	SLOV. TV NAPOVE - DOVALKA	R	K	ORIENT. UTEŽNA MERA	K	SESTAVIL: J. B.							

LANI SO NAM DALI BREZALKOHOLNO PIVO, LETOS BOMO PA MORDA DOBILI BREZMESNE KLOBASE !!!

»Ob 1. maju pa bomo rekreirali. Za rekreacijo strokovnih služb izdatno skrbijo samoupravni organi.«

»Sem mislil, da se tepeta za mojo normo, pa le 1. maj praznujeta!«

Izbrane misli

Težave žensk, ki jim najbolj učeni psihiatri niso kos, odpravi poprečni frizer. Colon

V ljubezni in vojni ima močnejši vedno prav. Zaradi tega ima ženska, ki jo ljubimo, zmeraj prav. Musset

Ponavadi zamerimo drugemu prav tisto, kar drugi zamerijo nam. Dumas

Vsi ljudje kupujejo knjige, ker nihče noče priznati, da je nepismen. Drvar

Vsak izmed nas je dovolj močan, da nosi tegobe drugega. Hugo

Če bi bili vsi ljudje dobri, zvesti in pošteni, bi književnosti sploh ne bilo. Carson

Vsak moški bi bil rad prva ljubezen ženske, vsaka ženska bi bila rada zadnja ljubezen moškega. Wilde

Noju ne pomaga mnogo, če skrrije glavo v pesek, zadnjica je še vedno v nevarnosti.

Marsikateremu krojaču usode ne zaupamo, žal taki krojači škarje ukradejo.

Casopis »Litostroj« izhaja mesečno (s posebnimi prilogami) v nakladi 5800 izvodov — Ureja ga uredniški odbor — Glavni urednik dr. Branko Vrčon — Odgovorni urednik Pavel Perko — Tehnični urednik Eštera Lampič — Tel. uredništva 56-021 (h. c.) int. 246 — Cena posamezni številki v prodaji 0,50 din — Poštnina plačana v gotovini — Rokopisov ne vračamo — Tiska tiskarna ČZP »Primorski tisk« v Kopru